

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

157 - 1 עמוד

תשובת אגרות משה

בענין גלוח שערות לנשים
"הספק הוא משום דמדינתנו
דאמריקא שנקבצו לכאן מכל
המדינות וכל אחד נוהג כפי
המקום שבא משם ולא נקבע
כאן איזה מנהג קבוע ואין בזה
משום לא תגודדו..."... אף אם
נימא דדמי זה למנהג מחלוקת
בדין נמי אין בכאן משום לא
תגודדו משום דהוי כשני בתי
דינין בעיר אחת..."
אבן העזר נ"ט.

סימן סג

בניית אשה אחת ממקום שנתנת הנשים לנהל שערותיה לאחד ממקום שאין נזהרות לנהל הבעל מקפיד שלא תגלה

יהי סיון תשי"ז

פניכם יודעי דבר הטאן המפורסם גהיה משה צבי אייכנשטיין שלישי.

בדבר מנהג אשה סקומה להנשים הנשואה מלוח שערותיה שינסה אשה סבנותיה לאחד מהמקומות שאין הנשים מלוחות שערותיהן אלא מקמת איתן כדין הבעל אינו רוצה שתגלה אם רשעה היא היא לגלה כמנהג מקום הבעל או שמהיית לגלה כמנהג מקום.

הנה דאי אם הידון הוא כמקומה כמה הוא דין סקומה שם אין דעתו לחזור ונהג אי לקולא כמנהג המקום שבה לשם כדאיחא כחלין דף ייה שריי אכל סגרת דרב ושטאל משום שאין דעתו לחזור היה כמסקי ר' אשי. ואף שהנשים שם מלידו ב' סברי דככל לבבל ומאי לאי נהנין עליו ומשרי שני המקומות אי כאין דעתו לחזור. הנה רוב הפרטים לא סברי כן דורא"ש כמסדה דף ג"א וכן הדין שם סכני סבאין דעתו לחזור ונהג אף לקולא כמנהג המקום שבה לשם וכן פסק הסוד אר"ח סי' תשי"ח והמג"א סוכ שם במקום שגם החכמי והרמב"ם סוברין כן. ואף הדין בירוד סי' גידד ק"ח מסי' לענין ריבא כמבנה הנאי"ש וסיעתו זייט לו לעשות כהנהגה המקום שדעתו להשתק אף לקולא ואף להיטב"ם והמחבר שסוכו הדין שסברי דלא כאין דעתו לחזור נהנין עליו חזרי מקום שיפס הוא מסי' מצד המתיירה דהמחבר כירד שם ובמורה סי' תפ"ד. ארץ כאין דעתו להשתק כעיר שהלך לשם ממדין המכור כתי' תגיה אף כאין דעתו לחזור אבל כדעתו להשתק במקום שהלך מורה גם המחבר להראיש ציי"ש וסענה באר"ח באר"ח בחדשי. ולכן כדור שיש להיראות כן לפעשה וכן איהא כמב"א סי' ע"ה סק"ד מהסוטה ויר"מ אליהו לענין השערות של נשים כדגילין לצאת מדין לצמטן שיש בזה ג"כ חלוק כקומה שאותן נשים הכאות מורשה שאין דרכן לגלותן למקום שדרכן לגלותן מותרות לגלותן אם אין דעתן לחזור. ולכן כ"ס לענין מלוח השערות שהנשים במקום שנהגות לגלה למקום שאין נהגות לגלה אלא צריכה לגלה ומכריזי שלא היה כח"ה סתמח כלל.

אך כל הסק הוא משום דבמדינתו דאמפריקא נקבצו כסאן מכל המדינות וכל אורז נהי נאי המקום שבה משום ולא נקבצו בבאן איהא מנהג קבוצ. ואין בה משום לא תתגררו מטעם דאיתא כמב"א סי' תצ"ג סק"ו בשם קצור פסקי הורא"ש ספ"א דיבמות דרבי הגלי כמנהג המקומות שבמקום זה נהגו כן ובמקום זה נהגו כן אשילי נחבצו בני שני המקומות במקום אחד ועשה כל אחד כמנהג מקומו לית לן בה ציי"ש. ואף שכמה שם המג"א דוחא דוקא כמנהג והזמנה לפגילה שגם בני הסוכים סוכרים שבני המדינים שתייבין לעשות קודם והוא כגון מה שבשולין גוהנין להמקומה ולחרי פליחות בעשרים בסיון ואם נחבצו בני שולין ובני מדינה אחרת למקום אחד מותרין כל אחד לעשות כמנהגו ואין בזה משום לא תתגררו. אין סתמה לחור שבמנהגו לאחד איהו דבר יהיה לא התגררו. דוא מסיק אבל בדבר שמהולקין כדוגם כגון שפלוין חלב ריינס החלו אין אגלין אם נחבצו למקום אחד ציי"כין לעשות כמנהג שיה משום לא תתגררו. משמע דוקא רמחולקין בדין שלוחותיון איסור סוכרין ואשר לכר"צ והנהנין ויהיו סוכרין דמותר לכר"צ איכא לא התגררו אף בבאים משני מקומות אבל כמנהג בעלמא כהא שלא לשכל מיני קמניה כמסתא שאנשי ספרד גוהנין ויהיו שאף הנהנין איסור יודעין דלחלו שאין גוהנין והא ויהיו נסיר דמי זה למנהג התעיה כ' סיון שאמר שאין כזה משום לא תתגררו בבאן משני מקומות (תעיק על המג"א שלא נקט בירושל בדין מנהגים כאלו שהן מצוין יותר בחלוקי המקומות אין דינם ונקט רק דין שני המקומות שבויתו אין דומין זה לחי ועל מנהגים אלו שזך הרוב סמך על דעתו לאינה דבר להטות. אך אף אם ניפס דדמי זה למנהג מחלוקת בדין נמי אין בכאן משום לא תתגררו משום דהם כשני ביד בעיר אחת. עכ"פ כיון שאיכא כאן ב' מנהגי המקומות נעשה פסק אם אף בא"ס האשמו שהם משני מקומות ישאר כל אחד לפי מנהג מקומו.

אבל פשוט לע"ד ראשה נהסבת כרשות בעלה ונמצא שיצאה משם ממקום מנהגה ואין דעתה לחזור. דוא מוכרחת מצינוי אשה לבעלה להיות דוקא בביתו ובמקום שדחה הבעל לדור. ובכל מקום בגמ' נחשבת האשה כמנהג לרשות הבעל ולא שהיא שוכנת לרשות האשה ומפריש כהני' ריש כחובות שהאשה היא שדה של הבעל ולא הבעל שדה של האשה ציי"ש ולכן כדור שא"צ לנהוג כמנהגו מקומה שיצתה משם אלא צריכה לנהוג כמנהג מקום בעלה כן להמירא בין לקולא ומסתבר שאף ליתרין ב' דהנין חלין ומכיל

לבבל ומאי לאי נהנין לעולם חזרי ב' המקומות אף כאין דעתו לחזור יהו באשה אבל בעלה דעתה היה שכינת שאין חלוק לכך בין המקומות דתרווייהו לבבל או בריי אין התלפזז לחזור או שלא לחזור בריות אבל אשה אצל בעלה שמינהג הוא כמנהג הבעל ואין תלוי כלל בדעתה אלא שמכרחת מנהגו להשתק אצל בעלה ולא לחזור יש לה דין אין תש לחזור אף שתרתייהו המקומות הם כבבל או כן וכבר דורויה כן בספרות שניטה לעשכנזי ובאסמטא שניטה לפסרדי שהוא דבר מצוי בבאן שצריכה הג' לנהוג כמנהגי בעלה.

ולכן גם בעובדא זו מין שניטה לבעל שגם מקומה הוא שאין הנשים מלוחות שערותיהן רצו לנהוג כמנהגי מקום בעלה שלא לגלה. ומצינו הבעל מקפיד אינו רוצה שתגלה אסור לה לה דמתייבת לעשות רצון בעלה בדבר שמיקפיד. והנה בגיור דף כ"ח שדרך אנשים להקפיד שלא יהיו הנשים את שערותיהן ולרבי הוא מצדדים שם לכונה שיכול לחפור אף כשיש מזה הנסד קדשים שהוא רק פסק אמת. ומסתבר שגם רבנן לא מלי עליה דרבי אלא בגלוח פסק אמת ובשבילן קדשים דאין לבעל להקפיד באסון זה במשהו אבל במשכנתה לגלה שליכא הפסד קדשים ב' במשכנתה לגלה הרבה זמן גם ליהיה הוא מצוי שכינת לכונה ויכול לחפור. ולא מסתבר שיהי בפלוגתא רחוקה שיאסור שא"צ הבעל להקפיד זה כלל. וכן הא זריבה תורה ביפת תמר שהגלה ראשה ומפריש ביבמות דף מ"ח שהוא לטולח דרמב"ן במירדשו לדומם ותגלה את ראשה שהוא גדול. וא"כ דוא שרישית הבעל להקפיד צ"ל מתייבת לעשות רצונו שלא תתגנה עליו ומשכנתה לגלה שמתגנית עליו הוא דוא מצדדים שבינו שייכול לחפור גם לרבנן. ולא מצינו שחיה תאר אסורה במשהו בבית אלא דוא רגם כזה ג' גיחל. ולכן מסכנות לחור דוק למקום אמת וב' הפסד קדשים פליגי רבנן שאין לו להקפיד כמנהג משה בבית אבל במשכנתה לגלה ובמירס למען זה הם יהיו שיכול לחפור. ומציילא אסור לה לגלה כפי מקפיד.

אין להחשיב את הבעל שאינו רוצה לראות קל שאינו רוצה בגזרים ותייבם כיון כי שגם חדל להקפידו על זה ועם הוא איכא גורם גם לאידך נימא כדי שלא תתגנה עליו ולא לית באשה אשה שדמיו צ"ל חסידי צילם כהא חלקיה בר בריה דרמי הגעגל בהעניית דה

מיד שהוא אשמו מיקשטא כ"י שלא יתן עינו ויהי אשה תמנא שאיכא מעלייתה גם לבד זה מה שסקפיד דוא כדן ויש גם מעלה כזה ואין יצאו על זה. משה פיינשטיין